

Middelen of maatregelen (M/M)

Informatie voor cliënten

De Jutters is het centrum voor Jeugd-ggz in Haaglanden. Bij De Jutters kunnen kinderen en jongeren van 0-22 jaar, die ernstige psychiatrische problemen hebben, terecht voor behandeling, onderzoek en/of begeleiding.

Deze brochure geeft informatie over de toepassing van *middelen of maatregelen* (M/M) in het kader van behandeling, dwangbehandeling en noodsituaties.

Wetgeving – middelen of maatregelen

Als je als cliënt vrijwillig bent opgenomen valt jouw behandeling onder de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). Dit betekent dat je niet mag worden behandeld zonder toestemming van jou zelf of degene die jou wettelijk vertegenwoordigt.

Als je als cliënt gedwongen bent opgenomen, valt jouw behandeling onder de wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ). Deze wet beschermt de rechten van cliënten die zijn opgenomen met een rechterlijke machtiging of een inbewaringstelling. Ook voor deze cliënten geldt dat, hoewel zij gedwongen zijn opgenomen, er geen behandeling mag plaatsvinden zonder toestemming van de cliënt en/of wettelijk vertegenwoordiger. Toch zijn er situaties waarin tegen de wil van jou als cliënt ingegrepen en/of behandeld kan worden. Dit wordt dan het toepassen van *middelen of maatregelen* genoemd. *Middelen of maatregelen* worden beschreven in de wet BOPZ.

Wat zijn middelen of maatregelen?

De wet Bopz beschrijft de volgende middelen en maatregelen:

Fixatie

Je wordt door hulpverleners beperkt in je bewegingsvrijheid, bijvoorbeeld:

- Je wordt door een hulpverlener korte tijd bij arm of pols vast gehouden
- Je wordt door een hulpverlener vastgepakt en tegengehouden als je weg wilt lopen
- Je wordt door een hulpverlener gedwongen op een stoel en/of aan tafel te blijven zitten
- Je wordt door een hulpverlener plat op de grond gelegd zodanig dat je niet op kunt staan

Of een combinatie van bovenstaande maatregelen.

Bij De Jutters hebben we afgesproken dat het niet toegestaan is dat je wordt vastgebonden. Reden hiervoor is dat we kinderen en jongeren behandelen.

Afzondering

Je wordt tijdelijk afgezonderd (apart gezet) in een, speciaal daarvoor bestemde, prikkelarm (rustig) ingerichte éénpersoonskamer. Deze kamer zit niet op slot. In de kamer staat een bed, een tafel, een stoel (of zitkussen) en er is een klok aanwezig. Tijdens jouw verblijf in de afzonderingskamer wordt ieder half uur (of vaker wanneer nodig) gekeken hoe het met je gaat en of de afzondering beëindigd kan worden. Ook is er vaak een intercomsysteem.

Separatie

Je wordt tijdelijk in een, speciaal daarvoor ingerichte, afgesloten ruimte ingesloten. Deze ruimte voldoet aan wettelijke eisen. Zo is alles waar je je aan kunt bezeren of wat je kunt beschadigen uit deze ruimte weggehaald. Er staat dus alleen een bed of er is een los matras, er is een po, er is water om te drinken, er hangt een klok en een schoolbord om op te schrijven. Mocht het nodig zijn dan worden de lakens/dekens, het kussen en jouw kleding vervangen worden door scheurlakens, -deken, -kussen en scheurhemd (dit materiaal is niet te scheuren). Tijdens jouw verblijf in de separeerruimte

Colofon

Uitgave van Stichting De Jutters
centrum voor Jeugd-GGZ Haaglanden
Postbus 61452
2506 AL Den Haag
tel: 070 – 850 7 850
fax: 070 – 850 7 899
dejutters@dejutters.com
www.dejutters.com

wordt ieder half uur (en als het nodig is vaker) gekeken hoe het met je gaat. Ook kan er via camera's toezicht op je worden gehouden.

Toedienen van medicatie

Je kunt onder dwang door middel van injecties kortwerkende medicijnen toegediend krijgen.

Toedienen van vocht en voeding

Het toedienen van vocht en voeding onder dwang wordt niet bij De Jutters gedaan. Als er gevaar bestaat voor uitdroging en/of ondervoeding kan contact worden opgenomen met een ziekenhuis.

Wanneer kunnen middelen of maatregelen worden toegepast?

Middelen of maatregelen, afgekort MofM, kunnen ingezet worden om gevaar af te wenden. Dit kan gevaar zijn voor jouw eigen lichamelijke en/of geestelijke gezondheid en/of die van anderen. De wetgeving bepaalt dat het gevaar een directe gevolg moet zijn of in ieder geval moet samenhangen met jouw psychische problemen.

Voorbeelden van gevaar zijn: jezelf en/of anderen iets willen aan doen (agressief/gewelddadig gedrag, verwonding van je eigen lichaam en bedreiging van anderen) of een grote onrust/angst waardoor je uitgeput raakt.

Als er geen andere oplossingen zijn

Bij De Jutters passen we *middelen of maatregelen* alleen toe als er geen andere oplossingen meer zijn om het gevaar dat je veroorzaakt af te wenden. *Middelen of maatregelen* zijn voor de cliënt, maar ook voor medewerkers vaak ingrijpend en soms beangstigend. En we willen zoveel als mogelijk voorkomen dat *middelen of maatregelen* moeten worden toegepast. Als *middelen of maatregelen* echt nodig zijn, wordt aan je uitgelegd waarom. *Middelen of maatregelen* zijn geen straf en mogen dus ook niet op die manier gebruikt worden.

Nood, dwang of akkoord

Middelen of maatregelen kunnen in drie situaties worden toegepast:

1. als vrijwillige behandeling volgens het behandelplan (akkoord)
2. als dwangbehandeling (dwang)
3. in noodsituaties (nood)

Volgens het behandelplan - akkoord

Als je bij De Jutters in behandeling komt, wordt er zo snel mogelijk in overleg met jou en jouw ouders een behandelplan opgesteld. Voor dit behandelplan wordt jouw toestemming en die van jouw ouders gevraagd. In principe kan zonder deze toestemming geen behandeling plaatsvinden.

Jouw behandelaar zal met jou en je ouders overleggen over de mogelijke toepassing van *middelen of maatregelen*. Zo kan er afgesproken worden dat je, als je erg onrustig wordt, in de afzonderingsruimte tot rust kunt komen. Als jij en/of jouw ouders toestemming geven voor het behandelplan waarin *middelen of maatregelen* zijn opgenomen, is er sprake van *middelen of maatregelen* in het kader van het behandelingsplan. Jij en jouw ouders kunnen deze toestemming op ieder moment weer intrekken.

Dwangbehandeling - dwang

Als jij en/of je ouders geen toestemming geven voor het behandelplan, kan het behandelplan alleen bij (dreigend) gevaar voor jezelf en/of anderen uitgevoerd worden. Dit heet dwangbehandeling.

Voorwaarde voor dwangbehandeling is dat je gedwongen bent opgenomen of dat er een verzoek tot gedwongen opname wordt gedaan. Sinds 1 juni 2008 mag dwangbehandeling ook worden toegepast wanneer de gedwongen opname zonder die behandeling te lang zou duren. Dwangbehandeling kan zo lang als nodig worden toegepast, maar het mag niet langer duren als strikt noodzakelijk om het gevaar te wenden. Dit moet voortdurend beoordeeld worden door je behandelaar. Bij

dwangbehandeling kunnen ook andere dan de bovenstaande *middelen of maatregelen* toegepast worden, zolang deze in het behandelplan omschreven staan.

Noodsituatie - nood

Soms veroorzaakt je plotseling en onverwacht gevaar en moet er zonder jouw toestemming ingegrepen (behandeld) worden. Dit heet dan een noodsituatie. Omdat deze noodsituaties onverwacht zijn, zijn er (nog) geen afspraken over gemaakt in jouw behandelplan. En omdat het om onmiddellijk (dreigend) gevaar gaat, is er geen tijd meer om toestemming via het behandelplan te vragen. In een noodsituatie kunnen *middelen of maatregelen* maximaal zeven dagen ingezet worden om het gevaar dat je veroorzaakt af te wenden. Alleen de *middelen of maatregelen* die in de wet Bopz zijn omschreven, mogen toegepast worden. Daarbij moet altijd gekozen worden voor de meest ingrijpende toepassing. Jouw behandelaar zal de middel of maatregel zo snel mogelijk in jouw behandelplan opnemen en opnieuw toestemming aan jou en/of jouw ouders vragen. En als het nodig is zal hij de procedure voor een gedwongen opname met een inbewaringstelling starten. Zodra het gevaar is geweken of andere minder ernstige maatregelen toegepast kunnen worden, moet de toepassing van de *middel of maatregel* direct gestopt worden.

Wie is verantwoordelijk?

De beslissing om MofM toe te passen wordt altijd genomen door jouw behandelaar, de dienstdoende psychiater of de dienstdoende arts. Als deze niet aanwezig is kan een (coördinerend) behandelaar of een avond/nacht/weekendhoofd het besluit nemen. Daarna moet zo snel mogelijk de behandelend/dienstdoende psychiater of arts gewaarschuwd worden. Jouw ouders of wettelijk vertegenwoordiger worden van de middel of maatregel op de hoogte gebracht.

Inspectie voor de Volksgezondheid

Middelen of maatregelen zijn zowel voor cliënten als medewerkers ingrijpend en moeten daarom zorgvuldig toegepast worden. Bij De Jutters werken we daarom volgens vastgestelde regels (protocollen). Van de *middel of maatregel* wordt een aantekening gemaakt in het cliëntdossier en noodsituaties en dwangbehandeling melden we bij de Inspectie van Volksgezondheid. De Inspectie controleert onder andere of de *middelen of maatregelen* juist zijn toegepast. De Jutters heeft daarnaast een Commissie Middelen of Maatregelen. Deze commissie controleert eveneens de meldingen en doet adviezen om de toepassing van *middelen of maatregelen* waar mogelijk te verbeteren.

Recht op contact

Het is belangrijk om te weten dat je altijd, dus ook tijdens een *middel of maatregel*, contact mag opnemen (bellen of schrijven) met: de patiëntenvertrouwenspersoon, de klachtencommissie, het bestuur van De Jutters, jouw advocaat, de officier van justitie, de inspectie voor de volksgezondheid en met die personen waarmee door jouw behandelaar afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld de gezinsvoogd).

Klachten

Je hebt altijd het recht een klacht in te dienen over jouw behandeling of verblijf bij De Jutters. Ook als je het niet eens bent met de toepassing van een *middel of maatregel* kun je een klacht indienen. Je kunt dat in eerste instantie altijd doen bij de personen die je behandelen of begeleiden. Vaak helpt een gesprek met je behandelaar of een medewerker van de afdeling al om jouw klacht op te lossen. Als hiermee jouw klacht nog niet is opgelost, of als je het moeilijk vindt om je klacht op de afdeling zelf te bespreken, dan kun je het ook bespreken met de leidinggevende (manager) van de afdeling/sector. Als ook hier nog geen oplossing wordt gevonden, kun je je klacht indienen bij de eerste geneeskundige van De Jutters. Een klacht aan de officiële klachtencommissie van De Jutters moet je schriftelijk bij de secretaris indienen.

PatiëntenvertrouwensPersoon

Je kunt als cliënt met je klacht bovendien altijd terecht bij de patiëntenvertrouwenspersoon (pvp). Deze pvp is onafhankelijk en dus niet in dienst van De Jutters. De pvp zal je ondersteunen, bijvoorbeeld bij het indienen van een klacht bij de klachtencommissie of je informatie geven over het indienen van een klacht bij de Inspectie voor de Volksgezondheid of de officier van justitie. De pvp houdt alles wat je vertelt geheim. Let op: de pvp is geen advocaat! Meer informatie over het adres van de klachtencommissie en de patiëntenvertrouwenspersoon vind je later in deze brochure.

Klachtenregeling voor de Bopz

Als je gedwongen bent opgenomen geldt er voor jou ook nog een speciale klachtenregeling. Cliënten met een rechterlijke machtiging of inbewaringstelling kunnen volgens deze regeling klagen over:

- de wilsonbekwaamheidsverklaring (verklaring die afgegeven wordt door een onafhankelijk psychiater wanneer hij/zij je niet bekwaam acht tot zelfstandig nemen van beslissingen met betrekking tot je behandeling)
- de toepassing van dwangbehandeling
- de toepassing van middelen of maatregelen
- het beperken van fundamentele rechten
- het niet toepassen van het overeengekomen behandelingsplan

Als de commissie deze klachten behandelt, moet zij in ieder geval bestaan uit een onafhankelijke voorzitter, een psychiater en een jurist. Natuurlijk kun je ook met deze klachten terecht bij de pvp voor ondersteuning en informatie

Patiëntenvertrouwenspersoon

Te bereiken via de receptie van De Jutters op nummer 070 850 7850

Stichting Pvp 030 27 18 353 (landelijk)

Helpdesk Pvp 0900 444 88 88 (10 cent p/m)

www.pvp.nl en www.pvp-online.nl

helpdesk@pvp.nl

Klachtencommissie cliënten

T.a.v. de ambtelijk secretaris

Monsterseweg 93

2553 RJ Den Haag

tel. 070-391 74 55 (secretariaat klachtencommissie)

Den Haag, augustus 2009